

Novela zákona o ekologické újmě zlepší prevenci i postih velkých havárií

27.11.2024 - | KDU-ČSL

„Havárie na řece Bečvě, kdy stát nemohl uplatnit pravidlo „znečišťovatel platí“, jasně ukázala, že je třeba oddělit působnost zákona o ekologické újmě od působnosti ostatní legislativy, jako je vodní zákon, zákon o ochraně zemědělského půdního fondu a zákon o ochraně přírody a krajiny. S touto důležitou změnou teď vláda přichází,“ vysvětluje ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL) a dodává: „Novela zákona o ekoújmě a zpřesnění její definice je tak vedle ochrany půdy a vody, kde se nám již změny podařilo prosadit, dalším střípkem do mozaiky komplexní ochrany životního prostředí, o kterou se na ministerstvu snažíme.“

Definice ekologické újmy v platném zákoně sice plně odpovídá definici obsažené ve Směrnici o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí, obsahuje nicméně řadu neurčitých pojmů, jejichž výklad činí v praxi potíže. A zejména brání rychlému vyhodnocení, zda se v konkrétním případě o ekologickou újmu jedná či nikoliv, a zda má být tento zákon aplikován. Aktuálně platná definice totiž v praxi znamená, že by konkrétní újma musela dosáhnout extrémního (tedy celorepublikového) rozsahu, anebo by se musela týkat velmi specifických případů, například dopadu na velmi izolovaný, vzácný druh.

„Cílem novely jsou v první řadě preventivní opatření v případě bezprostřední hrozby vzniku škody a v druhé řadě nápravné opatření, pokud již ke škodě dojde. Novela zpřesňuje definici ekologické újmy tak, aby bylo možné zákon snadněji použít například i v regionálních případech, a také jasně odlišuje působnost tohoto zákona od působnosti složkových předpisů. Díky tomu zefektivníme aplikační praxi zákona,“ doplnil ministr Petr Hladík.

Novela proto směřuje k zpřesnění definice ekologické újmy. Ekologická újma na vodách je například navázána na překročení konkrétních limitních hodnot stanovených prováděcími právními předpisy. Definice ekologické újmy na druzích a přírodních stanovištích je upravena tak, aby umožnila vyhodnocovat a následně řešit škody v lokálním, nikoli jen v celostátním měřítku jako doposud.

Dojde-li ke škodám na životním prostředí, musí provozovatelé podle platného znění zákona učinit všechna proveditelná opatření s cílem okamžitě kontrolovat, omezit, odstranit nebo jinak zvládnout příslušné kontaminující látky či jakékoliv jiné škodlivé faktory tak, aby minimalizovali a předcházeli dalším škodám na životním prostředí a nepříznivým účinkům na lidském zdraví.

To klade důraz na rychlost reakce při provádění preventivních opatření, která má být co nejvyšší s ohledem na minimalizaci negativního vlivu. Klíčová je otázka jednoznačného zdroje financování opatření právě v případech, kdy není znám původce ekologické újmy nebo v případech, kdy provozovatel nekoná tak rychle, jak by měl, a příslušný orgán musí konat sám. Proto novela zakotvuje další možnost financování potřebných opatření, a to z prostředků Státního fondu životního prostředí ČR.

Posílení role Agentury ochrany přírody a krajiny

Novela zachovává kompetence České inspekci životního prostředí (ČIŽP), která je jednotným příslušným orgánem pro vedení řízení podle zákona o předcházení ekologické újmy na území celé

České republiky. Správní řízení se navíc nebude nově zahajovat automaticky pouze podáním žádosti, ale na základě zhodnocení ČIŽP. Pro zefektivnění řízení je zároveň posílena odborná pozice Agentury ochrany přírody a krajiny (AOPK). Ta by měla nově vydávat závazné stanovisko v řízeních ve věci ekologické újmy na druzích a přírodních stanovištích. V závazném stanovisku AOPK posoudí dopad na konkrétní chráněné druhy nebo přírodní stanoviště a může i navrhnout preventivní či nápravná opatření, což usnadní odborné posouzení naplnění definice ekologické újmy.

Všechny tyto změny spolu s dalšími procesními úpravami vedou k usnadnění a zrychlení celého procesu řešení nejzávažnějších škod na životním prostředí, a to při zajištění adekvátní úrovně právní ochrany a účasti ze strany nejen dotčené veřejnosti.

<https://www.kdu.cz/aktualne/zpravy/mzp-novela-zakona-o-ekologicke-ujme-zlepsi-prevenc>